

Al-Nakba – de catastrofe van 1948

terugkeer Palestijnse vluchtelingen & ontheemden – de sleutel tot vrede

Salman Abu-Sitta

Nederlands Palestina Komitee – 2020

*verliezen vluchtelingen en ontheemden hun rechten
wanneer rechtsherstel maar lang genoeg wordt geblokkeerd ?*

terugkeer Palestijnse vluchtelingen - de sleutel tot vrede

Salman Abu Sitta

De hiernavolgende – licht bewerkte – tekst dateert uit 2000; bij het nadenken over politieke alternatieven in de Kwestie Palestina-Israel is deze nog altijd van groot belang – hoewel de voorwaarden voor succes er sindsdien niet bepaald op vooruit zijn gegaan; niettemin geldt: alles beter dan Israelische apartheid ! – de redactie

In de moderne geschiedenis is het niet eerder vertoond: een minderheid die van elders is gekomen valt een nationale meerderheid in haar eigen land aan, verdrijft vrijwel de gehele oorspronkelijke bevolking en vernietigt haar fysieke en culturele aangrijpings-punten (*land-marks*). De hele operatie wordt van buiten Palestina opgezet en gesteund. Daarbij wordt geclaimd dat het hier gaat om een overwinning voor de beschaving.

In werkelijkheid gaat het om, is de omvangrijkste etnische zuiveringsoperatie in de moderne geschiedenis. In 1948 werden de inwoners van 530 steden en dorpen met geweld verdreven. Uit materiaal dat recent uit Israelische archieven is vrijgegeven, blijkt dat in 1948 niet minder dan 89 procent van de Palestijnse dorpen door gewapende aanvallen en nog eens 10 procent door toedoen van psychologische oorlogvoering is ontvolkt. De resterende 1 procent van de bewoners is op eigen initiatief weggetrokken.⁽¹⁾

De meerderheid van de toenmalige Palestijnse inwoners (85 procent) werd verdreven van het grondgebied dat sinds 1948 de Staat Israel beslaat. Hun grond is inmiddels voor 92 procent in handen van de Staat Israel. Anders gezegd: Israel beslaat een gebied, waarvan nog slechts 8 procent in bezit is van de oorspronkelijke bewoners.⁽²⁾

Anno 2000 zijn er 5,25 miljoen Palestijnse vluchtelingen en ontheemden [degenen die na 1948 niet naar de Westelijke Jordaanoever, de Strook van Gaza of elders zijn gevlucht en in Palestina zijn blijven wonen; red.], ofwel tweederde van het Palestijnse volk.⁽³⁾ Denkt u ter vergelijking eens in wanneer tweederde van alle Amerikanen, ofwel 160 miljoen mensen [10,6 miljoen in het geval van Nederland] van huis en haard verdreven zou zijn.

Ondanks vijf grote oorlogen, bezetting en onderdrukking, woont nog altijd 88 procent van de Palestijnse vluchtelingen binnen de grenzen van het historische Palestina, dan wel binnen een straal van 150 km daaromheen. Dit vormt een aanwijzing dat zij de band met het vaderland behouden hebben.

Met het morele gewicht van het internationaal recht geheel aan hun kant, hebben Palestijnse vluchtelingen sinds 1948 voor terugkeer naar hun woonoorden gestreden. Israël en zijn pleitbezorgers zijn daarentegen plannen blijven uitdenken om de etnische zuiveringsoperatie alsnog te voltooien. In de afgelopen 50 jaar zijn er niet minder dan 40 van dergelijke plannen opgesteld. Alle beogen hetzelfde doel, maar verschillen onderling op detailkwesties.

Elk van deze plannen is gebaseerd op de notie dat (a) de Palestijnen geen volk vormen, maar slechts een stelletje Arabieren die net zo goed elders in de Arabische Wereld kunnen wonen; (b) er geen Palestina bestaat, doch uitsluitend *Eretz Israel* (het Land Israel)[door Abu Sitta vertaald als Groot-Israël; red.]; (c) Palestijnen niet dezelfde rechten op het grondgebied kunnen doen gelden als de joodse Israeli's; en (d) Israël – in een humanitair gebaar – deze Palestijnen kan helpen zich elders te vestigen.

Overbodig te stellen dat het hier om onversneden racistische ideeën gaat. Een van de laatste plannen om Israël van de vluchtelingenkwesitie af te helpen, is opgesteld door Donna Arzt in haar boek *Refugees into Citizens: Palestinians and the End of the Arab-Israeli Conflict*.⁽⁴⁾ Arzt stelt een wellicht op het eerste

gezicht, humanitair plan voor – namelijk om de Palestijnen overal in de wereld te vestigen, behalve in hun vaderland. In essentie stelt Arzt met haar plan voor om 1,5 miljoen mensen naar diverse locaties over te brengen en anderen te dwingen te blijven waar zij zich op dit moment bevinden: in ballingschap.⁽⁵⁾ Daar zullen heel wat bussen, treinen en vliegtuigen voor nodig zijn. Het geeft een droeve kijk op het morele karakter van degenen die – meer dan welk ander volk ook – lessen uit tragedies in het verleden getrokken zouden moeten hebben. In de wereld van vandaag is etnische zuivering een oorlogsmisdaad. Gedwongen hervestiging eveneens. Op grond van de Vierde Conventie van Genève (1949) en het Statuut van Rome (1998) is het vestigen van mensen die behoren tot de bezettende mogendheid in bezet gebied, eveneens een oorlogsmisdaad. Mensen uit hun huizen verdrijven is een oorlogsmisdaad, evenals hen verhinderen daarheen terug te keren. Waarom zouden voor de Palestijnen andere regels gelden dan voor vluchtelingen uit Kosovo, Oost-Timor, Koeweit en talloze andere plaatsen in de wereld die wél naar huis hebben kunnen terugkeren?

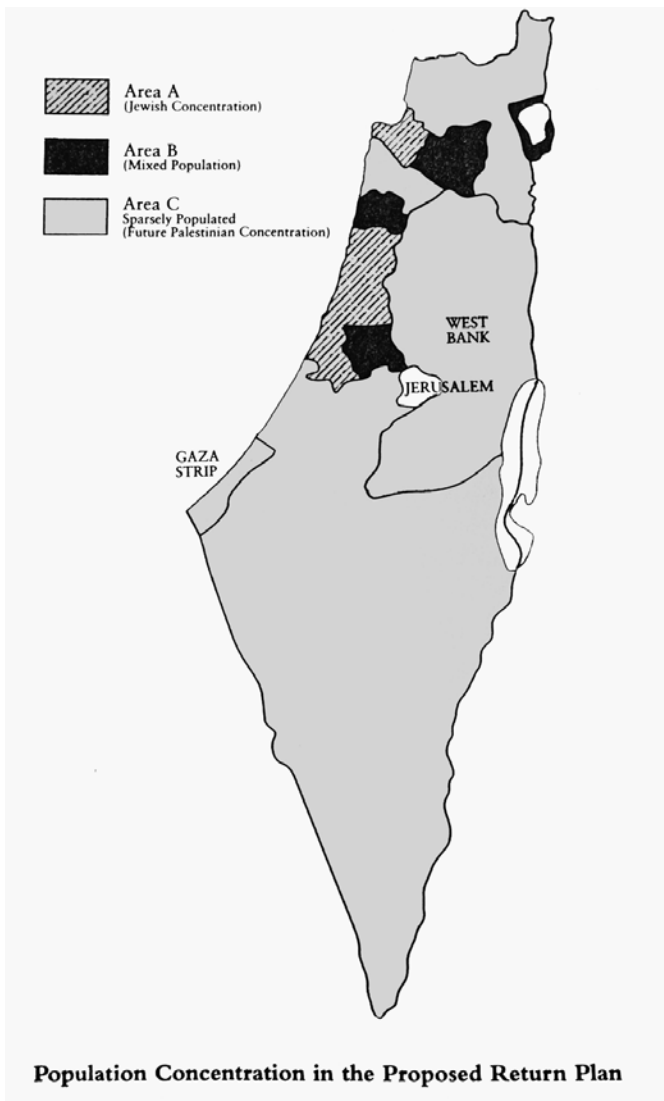
De Palestijnse vluchtelingen weten zich solide gesteund door het internationaal recht. VN-Resolutie 194 (december 1948), waarin over het recht op terugkeer wordt gesproken, is in de 52 jaar die tussen 1948 en 2000 zijn verstreken 135 maal door de internationale gemeenschap herbevestigd. Het betreft hier een onvervreemdbaar recht, waaraan elke politieke overeenkomst ondergeschikt is en dat niet ingeperkt, noch bij volmacht of door wie ook weg onderhandeld kan worden.

Het recht op terugkeer is vastgelegd in Artikel 13 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (1948) en in de onaantastbaarheid van het privébezit, en kan niet ongedaan gemaakt worden door soevereiniteit, bezetting of door de tijd. Wie kan Palestijnen dit vast verankerde recht ontzeggen? Zeker, Israël, dat zich daarbij door de Verenigde Staten gesteund weet. De rest van de wereld ontzegt Palestijnen dit recht evenwel niet.

valse bezwaren

Israel voert een reeks praktische bezwaren aan tegen de terugkeer van Palestijnse vluchtelingen. Laten wij deze eens een voor een nalopen. Tegenstanders van het recht op terugkeer claimen dat Israel vol is en dat er geen ruimte meer over is voor de Palestijnen. Niets is minder waar. Bovendien, ook al zou dit zo zijn, dan doet het niets af aan het recht op terugkeer. Wanneer een indringer de eigenaar van een huis onder dreiging van geweld eruit zet, dan heeft hij niet het recht om het huis in bezit te houden omdat hij er inmiddels zijn neven en vrienden in heeft ondergebracht.

Laten wij eens nader bij Israels demografie stilstaan.⁽⁶⁾ Demografisch kan Israel opgedeeld worden in drie gebieden: A-, B-, en C-Gebieden (zie kaart).

Eind 1997 woonden in het **A-Gebied**, dat een oppervlakte van 1628 km² heeft, 3.013.000 joden. Dit A-Gebied beslaat ongeveer de grond die joodse kolonisten tot aan 1948 aangekocht of verworven hadden. Het gaat om rond **8 procent van het grondgebied** van de Staat Israel. Op deze 8 procent leeft **tweederde (66 procent) van alle joodse Israeli's**.

"Het **B-Gebied** heeft een gemengde bevolking. Dit gebied vormt **6 procent van het grondgebied** van de Staat Israel, dat wil zeggen iets minder dan het percentage grond dat in handen is gebleven van Palestijnen die in 1948 in [hun woonoorden, inmiddels de Staat] Israel zijn gebleven. In dit B-Gebied woont [naast Palestijnen] ongeveer **10 procent van de joodse Israeli's**."

Tellen wij de cijfers voor het A- en het B-Gebied bij elkaar op, dan blijkt dat [66+10=] 76 procent van de joodse Israeli's [8+6=] 14 procent van het grondgebied van de Staat Israel bewoont.

Blijft over het **C-Gebied** dat **86 procent van het grondgebied** van de Staat Israel beslaat. Dit gebied is zo ongeveer het woongebied van de Palestijnse ontheemden [nogmaals, degenen die na 1948 niet naar de Westelijke Jordanoever, de Strook van Gaza of elders zijn gevlucht en in Palestina zijn blijven wonen; red.]. **Joodse Israeli's** die in C-Gebied leven, vormen de resterende **24 procent van het totaal aantal joodse Israeli's** en zijn vooral in enkele steden zoals Beer Sheva geconcentreerd.

Rond 860.000 stedelijke joodse Israeli's in het C-Gebied wonen in van oorsprong Palestijnse steden [zoals Beer Sheva] of in nieuw gestichte steden. De gemiddelde grootte van een nieuwe stad in het C-Gebied is vergelijkbaar met die van een Palestijns vluchtelingenkamp. Zo is het Jabaliya-kamp in de Strook van Gaza groter dan twee nieuwe steden in het noordelijk deel van het C-Gebied en groter dan drie nieuwe steden in het zuidelijk deel van het C-Gebied. Zou het Jabaliya-kamp een stad in Israel zijn, dan zou dat qua grootte tot de top acht procent van Israelische bevolkingscentra behoren.

Het uitgestrekte platteland in het C-Gebied [dus uitgezonderd de steden; red.] wordt door slechts 200.000 joodse Israeli's bewoond. Zij exploiteren het grondgebied en het erfgoed van een groot deel van de 5 miljoen Palestijnse vluchtelingen en ontheemden.

Op luttele kilometers afstand van hen vandaan leven Palestijnse ontheemden, dicht opeengepakt in kampen. Hun is en wordt het recht op terugkeer naar hun oorspronkelijke woonoorden ontzegd.

Dicht opeengepakt: de bevolkingsdichtheid in de Strook van Gaza is met 5500 personen per km² een van de hoogste ter wereld. Een vluchteling die vandaar over de grens-afbakening naar zijn grond kijkt, ziet dat deze vrijwel onbewoond is: 5 personen per km², ofwel ongeveer 1000 maal zo dun bevolkt als de Strook van Gaza.

Dit scherpe contrast raakt de kern van de zaak. Het conflict tussen de Israelische kolonisator en de Palestijnen kan pas met de terugkeer van de vluchtelingen en ontheemden opgelost worden. Een minderheid van joodse Israeli's die op het platteland van het C-Gebied woont, hoeft daarbij geen obstakel te vormen om tot een rechtvaardige en daarmee duurzame vredesregeling te komen.

Waar houden die op het platteland woonachtige joodse Israeli's zich mee bezig? Rond 8600 van hen zijn *kibboetsniks* die hun broodwinning in de landbouw hebben. Ons wordt verteld dat zij de (Palestijnse) grond bewerken en fantastische landbouwproducten voortbrengen. Verzwegen wordt dat van alle landbouwcollectieven slechts 26 procent voor het leeuwendeel van de landbouwproductie verantwoordelijk is. Daarbij is driekwart van de kibboetsen economisch bankroet. Maar ook ideologisch blijken zij bankroet te zijn, getuige de gestage leegloop van de afgelopen decennia. Nieuwe aanwas is er niet.

Aan landbouwirrigatie wordt 60 tot 80 procent van het beschikbare water van Israel besteed, waarvan tweederde Palestijns water

is. Alleen al de landbouw in het zuidelijke district verbruikt 500 miljoen kubieke meter water per jaar. Dit staat gelijk aan de totaal beschikbare hoeveelheid water van de Westelijke Jordaanoever, die thans door Israel is geconfisqueerd, en aan die van de Boven-Jordaan, inclusief het Meer van Tiberias [ook wel: Meer van Galilea], omwille waarvan Israel een vredesregeling met Syrië blokkeert. Toch produceert men met dit irrigatiewater – een heel reële reden overigens voor het ontketenen van een oorlog – landbouwproducten die slechts 1,8 procent van het Bruto Binnenlands Product (BBP) uitmaken.⁽⁷⁾ Deze verspilling van grond en water, gekoppeld aan het ontzeggen van rechten aan Palestijnse vluchtelingen, wordt in stand gehouden ter wille van een kleine minderheid van *kibboetsniks*, die in termen van leefruimte met de grond van slechts 3 van de 60 Palestijnse vluchtelingenkampen verspreid over het Midden-Oosten gecompenseerd kunnen worden. Die bewoners van de kibboetsen, die hun broodwinning in de landbouwsector in het verlengde van de terugkeer van Palestijnse vluchtelingen zouden verliezen, vormen een kleine minderheid van 8600 personen die door 22.600 joods-Israelische landarbeiders en 24.200 Thaise gastarbeiders worden bijgestaan. Na terugkeer zouden de Palestijnse vluchtelingen hun oude beroep in de landbouw weer op kunnen nemen, hetgeen het aandeel in het BBP zal doen toenemen. Belangrijker nog, een vredesregeling zal erdoor bevorderd worden.

twee scenario's

Laten wij eens stilstaan bij twee scenario's die – indien doorgevoerd – naar alle waarschijnlijkheid de spanningen in het Midden-Oosten zullen doen afnemen. Stel dat de 362.000 in Libanon geregistreerde Palestijnse vluchtelingen toestemming krijgen naar hun woonoorden in Galilea in Noord Israel/Palestina terug te keren. Galilea wordt nog altijd overwegend door Palestijnen bewoond. Ingeval Palestijnse vluchtelingen in Libanon naar Galilea terugkeren, dan zal de concentratie van joden in het A-Gebied nauwelijks het verschil voelen en joden zullen

de meerderheid blijven vormen in alle regio's, zelfs daar waar zij in aantal het geringst zijn, zoals met 860.000 in het C-Gebied. Om dit te illustreren hebben wij alle bestaande bebouwde gebieden van het joods-Israelische bevolkingsdeel in kaart gebracht, evenals alle na 1948 ontvolkte Palestijnse dorpen. Dan wordt duidelijk dat er nauwelijks overlapping tussen de twee is en dat, met andere woorden, de oorspronkelijke dorpen ten behoeve van de terugkerende vluchtelingen opnieuw opgebouwd kunnen worden.

Wanneer het ook de 760.000 geregistreerde Palestijnse vluchtelingen in de Strook van Gaza wordt toegestaan terug te keren naar het zuiden van Israel dat dun bevolkt is, dan kunnen zij naar hun oorspronkelijke woonoorden terugkeren, waarbij de joods-Israelische meerderheid in het centrum (A-Gebied) slechts met zo'n 6 procent zal afnemen. Het aantal van de op het platteland woonachtige joodse Israeli's dat door de terugkeer van de Palestijnse vluchtelingen in zijn bestaan geraakt zal worden, bedraagt niet meer dan 78.000 personen, ofwel het aantal inwoners van één enkel Palestijns vluchtelingenkamp.

Russische immigranten wordt het onbeperkt toegestaan om op Palestijnse grond te wonen, vanwege het simpele feit dat zij claimen joden

te zijn. In het oog springt dat hun aantal inmiddels ongeveer gelijk is aan dat van de Palestijnse vluchtelingen in de Strook van Gaza plus die in Libanon. Deze vluchtelingen wordt het recht op terugkeer ontzegd, terwijl Russische immigranten hun huizen en grond in beslag nemen.

Tot zover wat betreft de Israelische claim dat het fysiek 'onmogelijk' is om Palestijnse vluchtelingen te laten terugkeren. Het Palestijnse platteland is zo leeg, dat dit door Israel als een probleem wordt gezien en men in het verlengde daarvan mensen probeert te vinden die zich daar willen vestigen. Niemand minder dan de zionistische *hardliners* Ariel Sharon en Rafael Eitan stelden in 1997 een plan op om grond van Palestijnse vluchtelingen aan projectontwikkelaars te verkopen, zodat een Amerikaanse of Australische jood van nu af aan een huis in Israel kan kopen, zonder Israelisch staatsburger te zijn. Kibboets-boeren die deze gronden huurden van de zogeheten *Custodian of Absentee Property* – dat wil zeggen de beheerder van geconfisqueerd onroerend goed van Palestijnse vluchtelingen en ontheemden – ontvingen een 'compensatie' die tot 25 procent van de verkoopwaarde kon oplopen. Dit maakte de bankroete boeren in één klap rijk. Stedelingen die niet in de rijkdom konden delen, kwamen hiertegen in verzet. Dat leidde ertoe dat eerst het zogeheten Ronen

Comité en vervolgens het Milgrom Comité werd belast met het opstellen van een voorstel om een dergelijke plotselinge verwerving van rijkdom aan banden te leggen. In de Knesset wordt er nog altijd over gedebatteerd.⁽⁸⁾

Deze illegale praktijk om grond die in beheer is te verkopen, zette de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties ertoe aan een resolutie aan te nemen, waarin de aanspraak van (Palestijnse) vluchtelingen en ontheemden op inkomsten uit hun bezittingen werd bevestigd en waarin alle lidstaten werden opgeroepen relevante documenten te overleggen en informatie te verschaffen over de bezittingen van de Palestijnse vluchtelingen. In 1998 en in 2000 is voorts door de Arabische Liga een resolutie aangenomen waarin de Verenigde Naties werden opgeroepen een *fact finding-mission* naar Israel te sturen, om een rapport op te stellen omtrent de status van grond van de vluchtelingen en ontheemden, en voorts om een beheerder aan te stellen, die over hun bezit moet waken. Helaas wordt tot de dag van vandaag Palestijnse grond aan joodse-Israëli's verkocht zonder dat de internationale gemeenschap daartegen optreedt en ondanks dat het VN-Comité voor Sociale, Economische en Culturele Rechten in november 2000 over de bijeenkomst in Genève heeft gerapporteerd.

het joodse karakter van de staat

Vaak wordt gezegd dat Israel zich tegen de terugkeer van Palestijnse vluchtelingen verzet omdat deze het joodse karakter van de staat zal aantasten. Wat wordt eigenlijk bedoeld met de term 'het joodse karakter'? Gaat het hier om het joodse karakter in juridische, sociale, demografische of in religieuze zin? Laten wij bij elk ervan eens nader stilstaan.

Allereerst, wat betekent de term 'het joodse karakter' in juridische zin? In de woorden van de gezaghebbende juristen Thomas Mallison en Sally V. Mallison: 'De term "het joodse karakter" is in werkelijkheid een eufemisme voor de discriminerende zionistische statuten van de Staat Israel, die op gespannen voet

staan met de mensenrechten. De VN is net zo min verplicht om het zionisme in Israel in stand te houden als destijds het apartheidsregime in Zuid-Afrika.'

Niet alleen is het instandhouden ervan immoreel, het is ook in strijd met de in wetten gegarandeerde mensenrechten en het vervult de beschaafde wereld met afschuw. In maart 2000 zijn de Israelische praktijken in de rapportages van de relevante VN-commissies – zoals de Commissie voor de Mensenrechten, de Commissie voor Economische, Sociale en Culturele Rechten en de Commissie tegen Martelingen – voor het eerst in dergelijke duidelijke bewoordingen veroordeeld en is de exclusivistische structuur van de Israelische wet aangemerkt als de oorzaak van al deze schendingen van het internationaal recht. Hoe kan de internationale gemeenschap de premisse van het 'joodse karakter' accepteren als een basis voor de ontkenning van het recht op terugkeer van Palestijnse vluchtelingen?

Wanneer we de term 'het joodse karakter' in sociale zin opvatten, dan is deze duidelijk fout gekozen. Geloofd werkelijk iemand dat een jood uit Brooklyn veel gemeen heeft met een Ethiopische jood? Of met een Rus die zegt jood te zijn, of met een Marokkaanse jood? Wij weten dat de kloof tussen seculiere Ashkenazim [joden uit Oost- en West-Europa] en Sefardische Haredim [ultra-orthodoxe joden afkomstig uit de Middellandse Zee-regio] moeilijk overbrugd kan worden. De Sefardim, of Mizrahim [joden uit Zuid-Europa, de Arabische Wereld en uit aangrenzende regio's], bevinden zich veelal onderaan de sociale ladder in Israel. Jeruzalem en Tel-Aviv zitten in een proces van polarisatie langs sektarische lijnen. Al heel lang geleden heeft Israel het ideaal opgegeven een smeltkroes te zijn.⁽⁹⁾

In Israel worden 32 talen gesproken. Etzioni Halevi, hoogleraar aan de Bar-Ilan Universiteit en een specialist op het gebied van de joodse identiteit stelt: 'Wij zijn niet één volk, onze talen verschillen, onze kleding, ons gedrag en onze houding verschilt onderling, zelfs onze

identiteit verschilt.’ Inderdaad, wanneer men de Palestijnse inwoners van Israel en de niet-joodse Russische immigranten (60 procent van alle Russische immigranten is niet-joods) bij elkaar neemt, dan blijkt dat 70 procent van de inwoners van Israel joods is en 30 procent niet. Hoe kunnen wij dit een homogene samenleving noemen?

Als het ‘joodse karakter’ de numerieke superioriteit van joden betekent, dan is dit een doelstelling die zal blijken van korte duur te zijn. De Palestijnen die niet weggevlucht zijn, vormen thans 20 procent van de bevolking van Israel. Zij leven in alle delen van het land. In A-Gebied (gebied met de hoogste concentratie joodse Israeli’s) ligt hun percentage op 11 procent; in het gemengde B-Gebied vormen zij 21 procent en in C-gebied gemiddeld 70 procent van de inwoners – met in de zogeheten Kleine Driehoek twee keer, en in Galilea anderhalf maal zoveel Palestijnen als joden. Hoe kan men hun aanwezigheid wegdenken? Zal Israel een nieuwe massale etnische zuiveringsoperatie plannen? De Palestijnen zijn in dat geval vast van plan te blijven zitten waar zij zitten en zij nemen in aantal toe. Rond 2025 zullen de Palestijnen 35 procent ten opzichte van de joodse Israeli’s vormen, enzovoort. Met andere woorden: wat is de waarde van het nastreven van een vage doelstelling, terwijl onschuldigen in vluchtelingenkampen verkommeren.

In historisch Palestina – Israel plus bezette Palestijnse Gebieden – vormen de Palestijnen nu al 47 procent van het totaal aantal inwoners. Binnen vier jaar zal hun aantal gelijk zijn aan dat van de joden. De Israelische notie van numerieke superioriteit is daarom onpraktisch en kortzichtig, net als de notie van een exclusieve en homogene joodse samenleving. Geen van beide heeft kans van slagen. Integendeel. Door aan de bestaande racistische politiek vast te houden, zal Israel zich vervreemden van een groot deel van de wereld, zoals vandaag de dag blijkt, en woede opwekken die eens tot uitbarsting zal komen – met alle rampzalige gevolgen van dien.

Wanneer de pleitbezorgers van ‘het joodse karakter’ van de Staat Israel dit in religieuze zin bedoelen, hoe kan dat dan in gevaar zijn? Duizend jaar lang hebben joden geen betere plaats gehad voor het belijden van hun geloof dan in de Arabische Wereld.

Men moet kortom tot de slotsom komen dat het cliché ‘het veiligstellen van het joodse karakter’ [van de Staat Israel] geen blijvende betekenis heeft en eenvoudigweg tot doel heeft om het veroverde gebied onder de controle van Israel te houden en de [verdreven en gevluchte] eigenaren te verhinderen terug te keren.

ernstige fout

Waar leidt dit alles toe? Er kan geen twijfel over bestaan dat de racistische Israelische praktijken, de ontkenning van mensenrechten en het concept van het internationaal recht, de oorzaak zijn van de zich voortslepende crisis. Dat zou zo niet langer voort moeten gaan. Momenteel blijft Israël gevrijwaard van bestraffing en berisping vanwege zijn militaire macht en de politieke dekking door het Amerikaanse Congres – tot schade van de eigen belangen van de Verenigde Staten.

In de Verenigde Staten heeft de regering van Bill Clinton – zelfs in vergelijking met voorgaande regeringen tot aan die van John F. Kennedy toe – blijk gegeven van een ongewone vooringenomenheid ten gunste van Israël. De zogeheten 'Amerikaanse Voorstellen' die tijdens Camp David-II [2000] zijn gepresenteerd, waren niet anders dan een kopie van het Israelische voorstel, dat eerder door de Palestijnen was afgewezen. Dat gold evenzeer voor de 'Overbruggings-voorstellen' die door Clinton in de laatste dagen van zijn presidentschap zijn ingebracht. Dennis Ross, de Amerikaanse onderhandelaar en steunpilaar van de pro-Israelische politiek, gaf in een interview met CNN op 18 januari 2001 evenzeer blijk van die vooringenomenheid.

Dit alles tot grote schade van de internationale positie van de Verenigde Staten in de regio. Als deze laatste hun steun voor VN-Resolutie 194 intrekken [recht op terugkeer en compensatie van Palestijnse vluchtelingen en ontheemden], die tot 'Oslo' [1993] overeind is gebleven en de verspreiding en hervestiging van de vluchtelingen steunt – wat neerkomt op een Israelisch plan voor etnische zuivering – dan begaan zij een ernstige fout, ernstiger nog dan Groot-Brittannië destijds [1917] maakte met de Balfour Declaration, die tot een eeuw van oorlogvoering, verwoesting en bloedvergieten heeft geleid.

In 1930 begunstigde de Arabieren de Verenigde Staten door liever aan hen

olieconcessies te verlenen dan aan Groot-Brittannië en Frankrijk, die met hun koloniale verleden niet langer acceptabele partners waren. De Verenigde Staten leken daarentegen een integer, eerlijk en vlijtig land. Maar dat veranderde onder president Harry S. Truman [medio jaren veertig tot begin jaren vijftig] Vanaf de regeerperiode van president Lyndon B. Johnson [midden jaren zestig] hebben de Verenigde Staten Israël van een gigantisch wapenarsenaal voorzien, plus 135 miljard dollar aan geld van de belastingbetaler – meer hulp dan aan Sub-Sahara Afrika, Latijns-Amerika en het Caraïbisch Gebied samen – met daar bovenop nog eens een ongekwalificeerde en uitzonderlijk vooringenomen politieke steun. De Verenigde Staten hebben hun tweevoudige politiek gehandhaafd van steun aan de politiek van Israël én het toebrengen van schade aan de belangen van de Arabische Wereld – en wel door een *modus operandi* met de Arabische machthebbers te smeden. Wat de explosieve vluchtelingenkwestie betreft: deze kan niet langer onopgelost blijven.

Men dient zich te realiseren dat *Al-Nakba* (de Catastrofe) – de massale verdrijving door joods-zionistische milities van Palestijnen in 1948 – geleid heeft tot de val van machthebbers of zelfs regimes in alle landen die aan Palestina grenzen. En voorts, dat de Aqsa Intifada (volksopstand) die op 28 september 2000 uitbrak, wereldwijd weerklank heeft gevonden. Het gaat hier niet om een verschijnsel van voorbijgaande aard.

Dankzij internet en het bestaan van netwerken zijn er thans wereldwijd zo'n 200 organisaties die zich voor het Recht op Terugkeer van Palestijnse vluchtelingen inzetten en is het mogelijk om een aanzienlijk deel van de publieke opinie te mobiliseren. Daarbij gaat het niet alleen om de Arabische en islamitische wereld, maar ook om Westerse landen, waar lobbygroepen ingang gevonden hebben.

Geen Arabische machthebber kan de legitieme aspiraties van een volk negeren – zeker niet die van de Palestijnen – vanwege de gevoelens

die hierover breed onder de bevolking leven. Maar er is meer: stel dat 99 procent van de Palestijnse vluchtelingen afziet van het recht op terugkeer. Dat betekent dat er 1 procent (= 50.000 woedende vluchtelingen) overblijft. Indien dit aantal gelijkelijk over de vijf landen waar de United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East (UNRWA) werkzaam is, verdeeld zouden worden en er een gelijk aantal aan lokale supporters toegevoegd zou worden, dan hebben wij het over een volksbeweging waarmee terdege rekening moet worden gehouden. Geen regime kan een dergelijke beweging wegdenken of deze proberen te onderdrukken. De enige redelijke weg naar een rechtvaardige en daarmee duurzame vrede loopt via het respecteren van de mensenrechten en van het internationaal recht.

In plaats daarvan jaagt Israël een politiek van onhaalbare doelstellingen na. De droom van numerieke superioriteit zal van korte duur zijn. De apartheidspraktijk wordt breed veroordeeld. De ontkenning van mensenrechten zal

niet zonder consequenties blijven. Tenslotte, het volledig steunen op militaire macht en de ongekenne steun voor zijn acties van de kant van de Verenigde Staten, is een blijk van kortzichtigheid. Israël moet het internationaal recht respecteren.

Wat de Palestijnen betreft: zij hebben de Nakba van 1948 doorstaan en onder oorlogen, bezetting en onderdrukking geleden. Maar zij zijn er nog. Zij hebben alles overleefd. Zij kunnen ook niet zomaar verdwijnen. Zij moeten naar huis terugkeren. Hun terugkeer is een morele, juridische en haalbare kwestie.

Langetermijnbelangen zijn er eveneens mee gediend. De terugkeer van Palestijnse vluchtelingen en ontheemden dient eveneens de langetermijnbelangen van de Verenigde Staten en is in het belang van vrede en stabiliteit in het Midden-Oosten. Zonder de terugkeer van Palestijnse vluchtelingen en ontheemden naar hun woonoorden, is vrede in het Midden-Oosten een kostbare illusie.

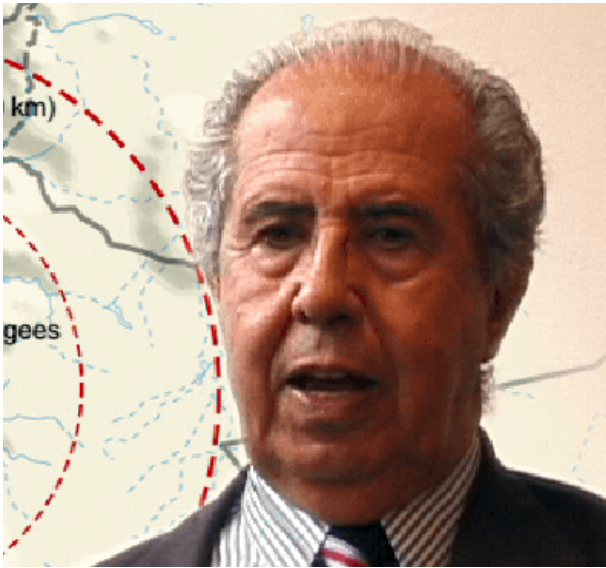

noten

- 1 Cijfers ontleend aan Morris, B., *The Birth of the Palestinian Refugee Problem, 1947-1949*; Cambridge, Cambridge University Press, 1987; 400 pp.; aangevuld met gegevens over niet door Morris genoemde dorpen en geanalyseerd door Abu Sitta, S.H., *The Palestinian Nakba 1948, The Register of Depopulated Localities in Palestine* (tweede druk); Londen, The Palestinian Return Centre, 2000.
- 2 Aan de vooravond van de vorming van de Staat Israel in 1948 was 6 procent van het grondgebied van Palestina – 8 procent van het grondgebied van de Staat Israel binnen de grenzen van 1948-1967 - in joodse handen. Voor nadere details zie: Abu Sitta, S.H., *The Right of Return, Sacred, Legal, and Possible* (tweede druk); Londen, The Palestinian Return Centre, 2000.
- 3 Zie voor details omtrent de vluchtelingenpopulatie per dorp in 1948 en 1998, aantallen omtrent door de UNRWA geregistreerde vluchtelingen: Abu Sitta, S.H., *The Palestinian Nakba 1948* (zie noot 1).
- 4 New York, Council on Foreign Relations, 1996; 232 pp.
- 5 Voor een analyse van het 'transfer' plan van Arzt, zie tabel 4.1, p. 88; zie voorts Abu Sitta, S.H., *The Return of the Refugees is the Realistic Solution*; UN Conference on Refugees, bijeengeroepen door de Inalienable Rights of the Palestinian People's Committee, UNESCO (Parijs, 26-28 april 2000).
- 6 Gebaseerd op een analyse van de joodse en Palestijnse bevolkingsgroepen in de stad en op het platteland in de 46 regio's in Israel. Cijfers ontleend aan de *Statistical Abstract of Israel* (Nummer 49; Hoofdstuk 2; 31 december 1997).
- 7 Aangetoond is dat water tot oorlog of vrede kan leiden, niet vanwege schaarste, maar door foute toewijzing. Zie: S.H. Abu Sitta, 'The Feasibility of the Right of Return, and the Palestinian Exodus, 1948-1998'; in Karmi, G. en E. Cotran (eds.), *The Palestinian Exodus*; Londen, Ithaca, 1999; pp. 187-189. De foute aanwending van Israels waterbronnen is eveneens behandeld door Lonegram, S.C. en D.B. Brooks, in: *Watershed – The Role of Fresh Water in the Israeli-Palestinian Conflict*; Ottawa, IDRC, 1994; pp. 76-79. De juiste aanwending van waterbronnen als instrument naar vrede is gesuggereerd door P. Beaumont in: 'Water for Peace in the Middle East – The Sacrifice of Irrigated Agriculture in Israel?'; in *The Arab World Geographer*; Jaargang 3, Nummer 2 (2000); pp. 97-112.
- 8 Voor nadere informatie over de verkoop van land van Palestijnse vluchtelingen, zie: Ya'ir Shelig, 'The Big Sellout'; in *Ha'aretz* (Tel Aviv) van 23 juni 2000; Hannah Kim, 'A Liquidation Sale of Public Lands', in: *Ha'aretz* van 20 juni 2000; en Nehemia Strasser, 'The Great Land Robbery', in *Ha'aretz* van 21 juli 2000; voor de overdracht van de kibboets, zie Tom Segev, 'For All These Things', in *Ha'aretz* van 8 december 2000; en Iris Milner, 'Private Life, Communal Death', in *Ha'aretz* van 5 januari 2001.
- 9 Er is een groeiende hoeveelheid literatuur over het niet-homogene, gefragmenteerde karakter van de Israelische samenleving. Zie onder meer Orr, A., *Israel – Politics, Myths, and Identity Crises*; Londen, Pluto Press, 1994; 180 pp.; en: Cohen, A. en B. Susser, *Israel and the Politics of Jewish Identity*; Baltimore & Londen, John Hopkins University Press, 2000; 184 pp.

bron: Palestinian Refugee Research Net (PRRN); november/december 2000

over de auteur

Salman Abu Sitta werd in 1937 geboren in een Palestijnse familie met een lange traditie van verzet tegen de bezetters van hun land. De grond en het dorp van zijn familie droegen hun naam, Ma'in Abu Sitta (de bron van Abu Sitta), in het Bir al-Saba (Beer Sheva)-district van Palestina. Op een ochtend in april 1948 werden hij en andere schooljongens om veiligheidsredenen naar huis gestuurd, nadat zij bij de directeur waren geroepen die hun vertelde dat joods-zionistische milities Centraal-

Palestina hadden bezet. Abu Sitta maakte te voet de reis van 40 km terug van de stad Bir al-Saba naar zijn huis, en zes weken later werd de familie aangevallen door een joodse milite, ruim een maand voordat de Staat Israel werd geproclameerd en hij en zijn familie, samen met vele tienduizenden andere Palestijnen, vluchtelingen in de Strook van Gaza werden. Abu Sitta bezocht vervolgens de prestigieuze middelbare school Al-Saidiya in Caïro, Egypte, waar hij de opleiding als de eerste van zijn lichtung afsloot. Na zijn afstuderen in 1958 aan de Faculteit Civiele Techniek aan de Universiteit van Cairo, vertrok hij naar Groot-Brittannië voor een postdoctorale studie en promoveerde in de civiele techniek aan de Universiteit van Londen. Abu Sitta is een van de oprichters van het Palestinian Return Centre – een in Londen gevestigd studie- en informatiecentrum. Hij publiceerde enkele boeken, waaronder het standaardwerk *The Atlas of Palestine, 1917-1966* (Londen: Palestine Land Society, 2010; 428 pp.) en eerder *The Return Journey – A Guide of the Depopulated and Present Palestinian Towns and Villages and Holy Sites* (Londen: Palestine Land Society, 2007; 247 pp.). Enkele jaren geleden verscheen zijn autobiografie *Mapping my return: a Palestinian memoir* (Cairo/New York: The American University in Cairo Press, 2016; 352 pp.)